

DOMSTOL

ADMINISTRASJONEN

Det kongelige justis- og politidepartement,
Postboks 8005 Dep,
0030 OSLO

Deres ref 201107915 ES SRY/bj

Vår ref. 201100843

Saksbehandler Robert Envik

Dato 18.01.12

Høringsuttalelse – behandlingen av sivile krav etter terrorhandlingene 22. juli 2011

Det vises til departementets høringsbrev av 7. desember 2011 med forslag til enkelte endringer i voldsoffererstatningsloven og straffeprosessloven. Frist for merknader er satt til i dag.

Domstoladministrasjonen ser slik på forslagene til endringer:

1. Voldsoffererstatningsordningen

1.1 Særlige regler om muntlig behandling av søknader om voldsoffererstatning.

Domstoladministrasjonen mener at den generelle adgang til muntlig behandling som følger av forvaltningsloven § 11 d i tilstrekkelig grad møter partenes behov for samtale med Kontoret for voldsoffererstatning (KfV) og Erstatningsnemnda for voldsofre. Det er derfor etter vår oppfatning ikke nødvendig å innta særlige regler om muntlig behandling i voldsoffererstatningsloven eller i egen forskrift.

Forvaltningsloven § 11 d gir ingen ubetinget rett til samtale, ved at loven krever “saklig grunn” og at “forsvarlig utførelse av tjenesten tillater det”. En eventuell særlig regulering for disse sakene antas uansett formulert slik at ikke alle parter uansett skal ha ubetinget krav på en samtale. En står således uansett igjen med oppgaven å finne en fornuftig praktisering av regelen. Dette bør etter vår oppfatning ligge til vedtaksorganet å skjønne over.

Når det gjelder eventuelle regler om den praktiske gjennomføringen av selve samtalene, ser Domstoladministrasjonen for så vidt at det kan være et visst behov for dette. Konferansene med forvaltningen har på den annen side ikke slikt preg av formelle forhandlinger at det er naturlig å nedfelle særlig rigide “prosesserregler” for gjennomføringen. Det kan medvirke til å øke tidsbruken og gjøre kontakten mer formell enn nødvendig. Sammenligningen med nemndsmøtene i Utlendingsnemnda synes ikke

fullt ut passende; i alle fall ikke for KFV, men kanskje i noe større grad for Erstatningsnemnda for voldsofre. Interne retningslinjer lik det som praktiseres i Utlendingsnemnda kan etter vår oppfatning være et fornuftig bidrag i denne sammenhengen.

1.2 Domstolsprøving av forvaltningsvedtak om oppreisningserstatning.

Departementets forslag til endring justerer det alminnelige utgangspunktet for domstolsprøving av forvaltningens vedtak, ved å lovfeste adgang til å avsi realitetsdom for oppreisningserstatning i ny § 17 a i voldsoffererstatningsloven. Domstoladministrasjonen deler departementets grunnleggende betenkeligheter med å endre utgangspunktet for domstolenes sensur av lovbundne forvaltningsvedtak.

Domstoladministrasjonen mener likevel at det i en situasjon hvor det ligger an til at de sivile kravene ikke vil bli behandlet av retten, er fornuftig å hjemle adgangen til å avsi realitetsdom ved en eventuell etterfølgende domstolsensur av forvaltningsvedtak om erstatning. Krav vil gjennomgående bli fremmet for KFV uten forutgående domstolsbehandling. Ikke minst å sikre at de tilkjente erstatningsbeløp harmonerer med den etablerte rettspraksis tilsier at det etableres en slik rettslig adgang.

Domstoladministrasjonen har selvsagt notert seg at det er for oppreisningserstatningene endringer foreslås – for de øvrige tapsposter etableres ingen positiv hjemmel for å avsi realitetsdom.

Domstoladministrasjonen har ingen merknader til selve utformingen av lovteksten.

1.3 Endring av voldsoffererstatningens øvre grense.

Domstoladministrasjonen har ingen innvendinger til at erstatningsordningens øvre grense foreslås hevet fra 40 G til 60 G. En generell endring som foreslått vil muliggjøre håndtering også av de mer ekstraordinære krav innenfor ordningen, selv om det ikke tas sikte på å heve det gjennomgående erstatningsnivå i slike saker for KFV.

1.4 Personkretsen – retten til voldsoffererstatning.

Kodifisering av pårørendes rett til voldsoffererstatning ville ha bidratt til en positiv klargjøring av gjeldende rettstilstand. Domstoladministrasjonen ser departementets betenkeligheter når det gjelder å få til en utforming rent språklig og lovteknisk som ikke medfører risiko for å avgrense og begrense pårørendes rettigheter slik de i dag kan utledes av praksis. Domstoladministrasjonen mener at man derfor bør avstå fra en kodifisering, men overlate spørsmålene til en konkret vurdering. Det forutsettes at forvaltningsorganer og domstoler er kjent med praksis.

Forslaget til utvidelsen av personkretsen i voldsoffererstatningsloven § 1 annet ledd fremstår i lys av de omstendigheter som er blitt kjent rundt hendelsene 22. juli og de som ytet hjelp, å være velbegrunnet. Endringen vil sikre en større krets av personer muligheten for erstatning, men det gjøres for øvrig ingen endringer i de skjønsmessige vurderinger.

Domstoladministrasjonen har ingen merknader til forslaget til lovtekst eller virkningstidspunkt.

2. Endringer i straffeprosessloven

2.1 Fornærmede og etterlattes deltakelse i rettsmøter ved fjernmøte eller mottak av lyd- og bildeoverføring.

Domstoladministrasjonen mener de foreslåtte endringer i straffeprosessloven, i form av nytt annet ledd i § 93 c, gjenspeiler et opplevd behov og bør uttrykkes som en generell regel for å gi domstolene handlingsrom for praktisk avvikling av de omfattende straffesakene med et stort antall fornærmede og etterlatte. De formulerte begrensinger for rettens adgang til beslutning; hensynet til (uforholdsmessige) kostnader og egnet lokale, klargjør hvilke situasjoner som kan begrunne anvendelsen av den nye bestemmelsen.

Forslaget er, etter vårt syn helt korrekt, formulert teknisk nøytralt i forhold til overføringsmåte, slik at man kan velge enveis- eller toveiskommunikasjon. Den teknologiske utvikling vil drives videre, og det er dessuten uklart hvilken utstyrsmessig plattform domstolene vil etablere i fremtiden.

Beslutningen om slik gjennomføring må ligge til domstolen som har den konkrete saken til behandling, og Domstoladministrasjonen mener denne avgjørelsen bør gjøres uangripelig. Beslutninger av denne type bør tas under saksforberedelsen, slik at tid og ressurser dedikert til selve hovedforhandlingen ikke går med til å forhandle om dette. Dette er en type avgjørelse som saksforberedende dommer gjør etter sitt beste skjønn for å sikre en best mulig gjennomføring av saken.

Det bør derfor etter Domstoladministrasjonens oppfatning tas inn et tillegg om at rettens beslutning etter straffeprosessloven § 93 c ikke kan ankes eller brukes som ankegrunn.

2.2 Hjemmel for oppnevning av koordinerende bistandsadvokat.

Oslo tingretts erfaring med et stort antall bistandsadvokater etter 22. juli, viser at departementets forslag om ny § 107 d i straffeprosessloven, speiler et opplevd behov. Ordningen med koordinerende bistandsadvokater har vist seg å fungere, selv om den ikke er hjemlet og nærmere regulert i dag. Bistandsadvokatene fyller en viktig funksjon, ikke minst etter styrkingen av fornærmedes stilling i straffeprosessen, og en videreutvikling av regelverket om bistandsadvokatene bidrar til ytterligere rolleavklaring og forutsigbarhet – både for advokatene og domstolene.

Domstoladministrasjonen har ingen bemerkninger til angivelsen av oppgaver som skal ligge til den koordinerende bistandsadvokaten. Etableringen av rollen som koordinerende bistandsadvokat griper korrekt ikke inn den enkelte bistandsadvokats kompetanse når det gjelder utføring av oppdraget for egen klients interesser.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

For domstolenes vedkommende kan den foreslåtte endringen i reglene om domstolsprøving av voldsoffererstatningsmyndighetenes vedtak medføre økte kostnader. Domstolene kan etter endringen avsi realitetsdom og det fordrer klargjøring av underlag slik at det kan treffes slik avgjørelse, i motsetning til den tradisjonelle gyldighetskontrollen. Det kan tilsi at den rettslige behandlingen blir mer tid- og ressurskrevende for domstolenes del.

En ordning med koordinerende bistandsadvokat vil isolert sett medføre økte utgifter til salær, idet denne funksjonen som ordinære bistandsadvokatoppdrag skal skje på offentlig bekostning. Det er på den annen side formentlig ikke veldig mange saker hvor en slik oppnevning er aktuelt, og den koordineringen som oppdraget omfatter vil ha i seg et besparingspotensial.

Beslutning om å la fornærmede og pårørende følge rettsmøter fra annet sted enn rettslokalet medfører utgifter til leie av lokaler, enten for å huse de fornærmede og pårørende eller i form av erstatningslokaler for en annen domstol som stiller lokaler til disposisjon. Antallet saker hvor dette er aktuelt er begrenset, men det kan like fullt i enkeltsaker dreie seg om ikke helt ubetydelige beløp.

Domstoladministrasjonen kommer tilbake med en konkretisering av de økonomiske konsekvenser når det finnes erfaringstall.

Med hilsen

Willy Nasset
Avdelingsdirektør

Robert Envik
Seniorrådgiver

(Sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Domstoladministrasjonen og har derfor ingen signatur.